

SZABADSÁG

I. évfolyam.

Murska-Sobota, 1923. - Vasárnap - november 4.

25. szám.

Egyes szám ára egy dinár. Az előfizetési díj egy félévre 20 dinár, külföldre 30 dinár. Amerikába egy évre 100 dinár. — Hirdetési díjak: négyzet centiméterenként 0.75 dinár és a hirdetési adó. Szövegközti és nyílterben soronként 2.50 dinár.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

HARTNER NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Murska-Sobota Aleksandrova csa 63. szám. — Kéziratot nem adunk vissza. — Telefon szám: 17. — Postafelraképként számla szám: 13358. Megjelenik minden vasárnap.

„Nasi drági bratje evangelicsanci.“

Nem is olyan régen hangzottak el ezen igék. Nem is olyan régen volt az, midőn Klekl az ő „Novině“-jében hangoztatta ezen igéket, a politikai ügy érdekében levetette a vele született vallási összeférhetlenséget és saját pártja érdekében hirdette a krisztusi szeretetet minden ember iránt, tekintet nélkül állapotára, erkölcsi magaviseletére és vallási meggyőződésére nézve. Nagy, határ nélküli szeretet hirdetett mindenki, különösen pedig az evangélikusok iránt. És Prekmurje hitt a szeretetnek. Vágyódva kívánta a meleg szeretetet, olyannyira megörült az igéknek, hogy örömeiben el is felejtett mélyebben kutatni e meglepő szeretet okai iránt. Nem bírta elképzelni, nem tudta elhinni, hogy e nagy szeretetnek valami más indító okai is lehetnének. Pedig úgy volt. A krisztusi általános emberszeretetről a politika kovácsai politikai csaléteket kovácsoltak s erre rácsalták azokat, akik iránt tulajdonképpen sohasem tápláltak igazi szeretetet.

És Klekl jól számított az idej március 18-ka előtt. Sikertelt egy evangélikus képviselőjelöltet fognia, ki a napokban rutul cserben hagyta és sikertelt ez által a maga politikai táborába terelnie az evangélikusokat.

De a március 18-ka már elmúlt, azóta más szelek fujdogálnak s a március 18-ka előtti szeretet megmutatta igazi ábrázatját. A szeretetből bűn nőtt, a vallási tolerancia helyét elfoglalta újból a vallási összeférhetlenség, a vallási lenézés, Kleklnek politikai számadása kudarcot vallott. Az evangélikusok iránt táplált hamis szeretet elolvadt az idő vaskohójában és helyét elfoglalta a vallási intolerancia.

Mint a „Düevni Liszt“ írja, a muraszombati evangélikus felekezeti iskolát a szlovén liberalisták államcsúszották az evangélikus egyházközség megkerdezésére nélkül és Mártonhelyen is az evangélikus tanulók a róm. kath. iskolába kénytelenek járni az evang. hitoktatásra! De most jön a baj! A mártonhelyi róm. kath. plébá-

nos nem engedi meg az ottani iskolában az evang. vallás tanítását és az evangélikus lelkészt midőn eljött a hittan órára, a „Düs. Liszt“ szerint kifejezve magunkat, „kidobta“ az iskolából! Rut ellentéte ez a „nasi drági bratje evangelicsanci“ szeretet-teljes igéknek!

Mi e helyen nem prédikálunk összeférhetlenséget sem a katolikusokkal, sem az evangélikusokkal, sem a zsidókkal szemben, mert a mértékadó, és az ember mérő nem a vallás, hanem maga az ember becsületessége, tiszta erkölcsi felfogása, önzetlensége és tiszta lelkivilága; és nekünk teljesen mindegy, hogy katolikus, evangélikus vagy kálvinista követünk van, mert mi nem nézzük vallási meggyőződését, hanem nézzük, hogy mennyire fárad, mennyire küzd Prekmurje érdekeiért, mennyire szíven viseli önzetlenségét Prekmurje sorsát! Csak egy lényt akarunk leszögezni és

ez az, hogy a mi számtalan bajainkat, a mi megpróbáltatásunkat, a mi gazdasági tehetlenségünket és általános politikai tájékozatlanságunkat, még tetőzik vallási lenézés, közepkori vallási üldözéssel és a gyűlölet magvainak elhintésével. Ahelyett hogy a vezető férfiak és politikusok a felizgatott lelkek és meggyőződések kiegyenlítésére törekednének, ahelyett, hogy buzdítanák úgy a katolikusokat, mint az evangélikusokat egymás megbecsülésére és az egész Prekmurje szebb jövőjének kiépítése iránti vállvetett közös munkára, a széthúzás, a lenézés ördögét idézik fel, politikai trükkökkel élnek, a szeretetet akasztják fel politikai cégerül, mely szeretet jó mindaddig, míg el nem érik egyéni, önző és politikai párt érdekeiket, azután lerántják azt s minden a régi utálatos mederben folyik tovább. Szomorú dolog ez uraim, nagyon szomorú dolog!

Oroszország nem tür beavatkozást Németország belügyeibe.

RIGA, október 31. Kopp, az orosz külügyi népbiztos megbizottja úgy nyilatkozott, hogy Oroszország semleges marad mindaddig, amíg Európa többi állama is semleges. Természetesen Oroszország Németországhoz hajlik. Oroszország nem akar háborút, de figyelmeztette az európai államokat, hogy ha Németország belügyeibe avatkoznának, Oroszország ezt saját ügyeibe való beavatkozásnak tekintené. Megadolta azokat a híreszteléseket, hogy a lengyel határon csapatokat vonndnak össze.

Trockij harcias beszéde.

RIGA, október 31. Trockij a moszkvai munkásoknak mondott beszédében kifejtette, hogy sem Franciaország, sem Angolország nem képes a gyorsan terjedő német forradalom leállítására elegendő csapatokat küldeni. A nagy forradalom kitörése napok kérdése. Ha a külhatalmak beavatkozást kísérelnének meg a német kommunisták mozgalmának leverésére, Oroszország valószínűleg csapatokat küld Németországba.

Leleplezték Péter király emlékművét.

Belgrádból jelentik: Vasárnap folyt le Eszék és Dárda között a Dráva balpartján a Péter király emlékmű ünnepélyes leleplezése. Az ünnepségen a király képviselőjében Arzen herceg jelent meg, a kormányt Perics, Trifkovics és Trifunovics miniszterek képviselték. A parlament 28 tagu küldöttsége Rankovics Mihajlo alelnök vezetésével vett részt az ünnepségen.

Forradalom készül a Filippini szigeteken.

NEW YORK, október 30. A New York Times tudósítója jelenti Manillából, hogy a Filippini szigeteken a forradalom kitörését várják. Quezon Mánuel szenátusi elnök nyílt harcot akar indítani az amerikai kormány ellen. Több titkos egyesület és felkelőcsapat alakult. Egy másik verzió szerint, Wood tábornok, a szigetek kormányzója, szilárdan tartja a hatalmat.

ROVÁS.

Azt írja Siftár Géza az ő kiadványában, hogy ő azért szökött meg a klerikális párttól, mert abban csak korrupció, egyéni és pártérdekek hajszája van, hogy a klerikalisták csak szép igézetekkel tartják fen magukat, komoly, a nép jólétét előmozdító munkára pedig nem hajlandók, sem nem képesek. Ha Siftár tényleg e miatt lépett át a radikális pártba, akkor ezt már előbb is megtehetette volna, mert mi már régen feltártuk a nép előtt az igazságot, hogy a prekmurjei klerikális politika nem nép jóléti politika, hanem az túlekedés, hajszája a hatalom után, az törtetés a miniszteri székek után, az a párthatalom megerősítésének gyalázatos háboruja. Első a pártérdek s a nép csak arra szolgál, hogy általa ezt megerősítsék, kimélyítsék.

Csak hogy Siftár avval a bűnnel vádolja képviselő társait, amelybe ő maga is beleesett. Az ő lelke is fekete attól a politikai erkölcszetlenségtől, a mitől feketének látja a többiek lelkét. Ő sem cselekedte ezt idealizmusból és szent önzetlenn meggyőződésből és nép iránti szeretetből, mert ilyen politikusok Jugoszláviában egyszerűen nem léteznek vagy legalább is eddig nem léteztek. Ő is attól bódult meg, amitől a többiek is szeretnének megbódulni. Neki is pénzt ígértek, szép állásokat, sőt meggyőzték őt azon a híres és végzetlenség radeini találkozásán, hogy biztosítva van számára a földművelésügyi miniszteri szék! Tehát megint csak miniszteri szék, hatalom, magas állás, nagy fizetés, kevés munka, kényelmes élet, nagy reprezentáció, mely előtt még a cilinderet is emelgetik s mely előtt az egyszerű munkás népi zsíros és gyűrött kalapjával a kezében, egészen a fekete földig hajlong. Ezek azok a varázs hatalmak, melyeknek nem bírnak ellenállni, melyért minden nem bírnak s amely körül forog az egész jugoszláv politikai élet. Ez a tengely és a minden!

Klekl urnak nem tetszik a „Szabadság“ lapja. A bagonyai népgyűlésen azt mondá, hogy mi szlovén kenyeret eszünk és magyar lapot írunk. Hát a dolog nem egészen úgy van. Mert mi nem írunk sem neki, sem az ő politikai nyájának. Mi azok számára írunk és azok érdekében beszélünk, kik el vannak nyomva, kik üldözöttek, kik le vannak nézve, kik verzenek és sajnálattalnak, kik be vannak csapva és kik szomjaznak az igazságot, a szeretetet és baráti megértést. És Prekmurjének e polgárai, dacára annak, hogy magyar újságot olvasnak és saját verejtékjükkal dagasztott kenyeret esznek, sokkal odavább és őszintébb polgárai Jugoszláviának, mint Klekl ur tábor. Csak hagyjanak békét nekik!

Véres harcok a Rajnavidéken.

A franciák fegyveres beavatkozása. — Birodalmi csapatok vonulnak a Rajnavidékre.

Kölnben, Wiesbadenben és Bonnban a szeptaristák terjeszkedni igyekeztek, hol sikerrel, hol sikertelenül. A helyzetkép állandóan hullámzó. Némely középületet sikerült birtokba venni, némelyikből újra kiszorították őket. A wiesbadeni városházát ellenállás nélkül megszállták, a rendőrség azonban kijelentette, hogy semmi esetre sem csatlakozik. A bonni városi képviselőtestület újra hűség nyilatkozatot tett a birodalom mellett, hogy minden eszközzel megakadályozza a szeptaristák munkáját. Trierben a szeptaristák több politikai vezető és képviselőt letartóztattak és Duisburg irányában elhurcolták őket. A szeptaristák revolverrel automobiloikat foglalták le. A birodalmi kincstári hivatalt a városban megszállták. Aachenben a helyzet tisztázatlan. A megszállt épületek még mindig megszállás alatt vannak, a rendőrség azonban nem. Az üzletek zárva vannak, az utcák nem jelennek meg. Az államcsínynek eddig a városban egy halottja van. Wanneban a szeptaristák és kommunisták összeütköztek, két szeptaristát megöltek, több kommunista megsebesült. A szeptaristák Saarburg, Düren, Baden, Prüm, Linz, Mayon és Münchengladbach középületeit incidens nélkül megszállták.

A szeptaristák együttműködése a megszállókkal.

DÜSSELDORF. Matthes szeptarista vezér a szövetségi bizottságot írásban értesítette, hogy az ideiglenes rajnai kormány Dürnben, mint a rajnai köztársaság fővárosában, megalakult. A kormány a megszálló hatóságokkal haladéktalanul összeköttetésbe fog lépni. Matthes főhadiszállása Dürnben van. Az aacheni biztosok eleget tesznek rendelkezéseinek.

Véres harc Aachenben.

BERLIN. Aachenben komoly zavargások törtek ki. A rendőrtisztviselők a tömegbe löttek. A kommunisták beszédekben fosztogatásra szólították fel a tömeget.

A bikaviadal.

Dr. Batta Péter a bikaviadalok lefolyását a következőképpen írja le a „Vajdasági Kulturában”: 1914 aug. havát éltünk. A világegés, a kulturáromboló lavina megindulásának hónapját. Engem a világháború kezdetének kavargó vihára valósággal úgy hajgált Francia és Spanyolországok között, miként a takács hajgálja kiscsi hajócskáját két sor kifeszített lencsál között ide-oda, jobb kezéből a bal kezébe és vissza. Így jutottam akaratlanul minden vágyaim ellenére, amelyek hazafelé húztak, a francia hatóságok kitasító parancsa folytán 1914 augusztus hó közepén pár hónapi kénytelen tartózkodásra a spanyol nép napsütötte kék ege alá, Barcelonába. S ha már Barcelonába vettem rossz sorom, bűn lenne, gondoltam magamban, ha legalább egy-két bikaviadalt meg nem néznék. Meg is néztem kettőt. Milyen benyomást tett reám s hogy az egész hogyan folyik le, megpróbálom leírni.

Elsőbben is és általában megemlítem annyit, hogy bikaviadalok egész Spanyolország minden valamire való városában tartottak: az év melegebb szakában, tehát márciustól október végéig, majd minden vásár és ünnepnapon. Portugáliában ellenben

PÁRIS. A „Matin” Aachenből úgy értesül, hogy a védőrendőrség megkísérelte a középületekről a szeptarista zászlók levételét és tüzelt a szeptaristák automobilljaira. A szeptaristák visszatüzeltek. Néhányan meghaltak. A harc kimenetefe kétséges. A tüzelés tart.

A franciák beavatkozása a szeptaristák mellett.

BONN. A szeptaristák első támadását a városháza ellen éjféli után a vízi hidrások segítségével visszaverték. Reggel 5 órakor öt francia tank vonult a városháza elé és a franciák megszállták a városházát azzal a kifogással, hogy a városházáról állítólag kilöttek. A rendőrséget lefegyverezték. Közben további francia tankok vonultak fel, mire a szeptaristák behatoltak az épületekbe és megszállták azt. A városi tisztviselők elhagyták a városházát, amelynek bejárait a franciák szálták meg.

Wiesbadenből is jelentik, hogy a szeptaristák első sikertelen támadása után, amelynek során 5 német rendőr megsebesült, a franciák közbeleptek és parancsot adtak, hogy a német rendőrség gyülekezzék a rendőrigazgatóság épületében. Feltehető, hogy a rendőrtisztviselőket lefegyverezték és kiutasították.

Általános sztrájk Wiesbadenben.

Wiesbadenben a szakszervezetek, válaszul a városnak a szeptaristák által való megszállásra, általános sztrájkot proklamáltak.

A szeptarista vezérek kláitványa

Mathes és Metzen szeptarista vezérek a következő proklamációt tették közzé: „Hogy a népet megmentsük a Poroszország által okozott teljes pusztulástól és a kommunistáktól, magunkhoz ragadtuk a hatalmat. A megszálló hatalmak tekintélyét tiszteljük. Az állami és katonai hatóságok dolgozzanak to-

vább más utasítás híján, a lakosság szintén. Az élelemellátás biztosítva van. Rekivirálás csak a legnagyobb szükségben lesz, de csak a polgárság engedélyével. A fosztogatókra és a rendezavarókra lövünk. A lapok csak engedélyünkkel jelenhetnek meg. Gyűlésezni tilos. Az ideiglenes kormány megalakult. A végrehajtó hatalom a végrehajtó bizottság kezében van.”

A német kormány utasítása.

A düsseldorfi főpolgármester a sajtónak azt mondta, hogy a berlini kormány egyetlen utasítása az, hogy a Rajna-tartományban nem szabad elismerni a szeptarista uralom törvényességét, de mindenki maradjon hivatalban és igyekezzék a rendet fenntartani.

A birodalmi csapatok a szeptaristák ellen vonulnak.

A rend helyreállítására a Rajnavidékre kiküldendő csapatok Szászországban gyülekeznek három csoportban. A csapatok gyalogságból, lovasságból, tüzérségből, gépfegyver- és aknavetőosztagokból állanak. A csapatok rendes hadmozdulatban elindultak és Dresden, Meissen, Nauenhoff, Ölsnitz, Blauen vonalat érték el. Egész Szászország területén élénk csapatmozdulatok folynak.

Általános munkáselbocsátás a Ruhr-területen.

Tegnap a bányák kivételével az összes iparágakban elbocsátották a munkásokat és november hó 1-ére felmondtak az alkalmazottak legnagyobb részének. Egyedül Gelsenkirchenben 80.000 munkás vált munkanélkülivé.

Hollandia őrzi a német határt.

A holland rendőrség a német határt a legszigorúbban megfigyeli.

A királyné könnyebben megbetegedett.

Beogradból jelentik: Mária királyné könnyebben megbetegedett. Fölépülése után jövő hónapban Bukarestbe utazik.

HIREK.

Halottak napján

Az emberi hiúságnak, az élet örömeiben tobzódó karneválnak irtózatossá ellentéte a halottak napja. A szomorú, a mélységes gondolatokkal telített halottak napja. Az elmulás, az elenyészés, a földi megsemmisülés dicsőséges emléktünetpe Samily csendesnek, amely melabusnak s amely elenyészőnek látszik kívülről az emberi történelem és haladásnak e földi végpontja. oly egeket rengető memento ez az önmagában kéjelgő világnak, a felfuvalkodott lelkeknek, a határnélküli vágyaknak, az ész nélküli rohanásnak és celi nélküli elmerülésnek. Megálljatok! A küszöbhez értetek, ti meggondolás nélkül lovagló lovagok! Eddig és ne tovább! És a csendes pislogó temetői gyertyák fényétől megvakulnak e vitéz vitézek, a lelkük roskadozik az egyszerű fakesztek súlyától, a szerény, kis papirkoszorúk égetik rózsás koszorú fejüket s a rezgő, a susogó cipruszfa félelmetes melódiákat zenének lelkeiknek. Szálljatok magatokba és gondolkozzatok magatokról! A halottak napját tegyék a nemzetek internacionális ünnepévé! Ekkor szűnnetjenek a porlyók, a gyárak ne füstöljenek, az emberi tudók ne szivják magukba a szén, a vas, a forró acél szagát, ekkor imátkozatok és térden csuszva menjete a temetőbe a szerény kis földhantokhoz, az emberi lét, az emberi törtéte, kimélet nélküli túlekedés, a rohanás és a földi dicsőség e végállomásához, menjetek

mondva hirhedi matadorok, bikaviadatok fognak fellépni. Községes alkalmakkor a napos oldal helyei 2 pesetáig (peseta — korona) mennek, az árnyékban 4-5 pesetáig, míg ünnepélyes alkalmakkor 4-5-6 peseta a napos s kétszer-háromszor annyi az árnyékban a hely ára. Persze az egész aréna fedetlen, rossz időben tehát nem lehet játszani. De a váltott jegyek árait ilyenkor nem adják vissza. Ennyit általában.

Egy vasárnap délután tehát elhatároztam, hogy megnézek egy viadalt. Már 3 órakor elindultam a „Paseo de Cortez” nevű szép, sugáregyenes, két oldalt hatalmas gesztenyefákkal szegélyezett ucca végén levő aréna felé. De ekkor már a nép — férfiak, asszonyok, sőt itt-ott gyermekek is — tömegesen tödült minden elképzelhető alkalmatosságon a viadal színhelyére. Kocsikon, fiakkereken, hintókon, gyönyörű gumirádlisokon épűgy mint autókön, zsufoltvillamosokon és főleg persze gyalogszerrel, az apostolok közismert lovain. A főpénztáron kívül a hatalmas cirkus épület körül provizórikus bódékban is árulták a jegyet; vettem magamnak egyet s beáltam az embertömegbe, mely szinte fölött a lépcsőkön magával a cirkusz belsejébe. Künn az aréna bejáratánál egy csomó rikkancs régi, 2-3 éves képes

lapokat árul, amelyekről később megtudtam, hogy a vevők azt leülés előtt vagy a köré helyezik ülésül vagy a kalapjuk alá dugják ernyőnek, hogy a nap heve ellen védekezzenek. A bejáratok körül mindenütt kiabáló, tolongó ember tömeg volt látható, amint törtettek befelé, maguknak minél jobb helyet biztosítani. En is kerítettem magamnak egy helyet s egy régi újságot a sapkám alá illesztve, figyeltem a tömeg mozgását. Egy pillanatra se volt nyugalom. Már azért sem, mert a sorok között folyton árusok jártak le s fel, akik frissítőket, hűsítő italokat, olcsó legyezőket, miket árultak.

Közben természetesen az ember tömeg egyre nőtt, de ezzel együtt a 4 óra közeledvén, nőtt a tömeg izgatottsága is. Éles fűtők, kórusban való kiabálások váltogatták egymást. Elfoglalta helyét a legfelsőbb sorokban vagy 100 csendő is szemben az elnöki emelvényel, hogy szükség esetén azonnal kéznél legyenek. Mert nem lehessen tudni! A spanyol nép könnyen izgul, rengeteg ember van együtt, ilyen alkalmakkal tört már ki forradalom, zendülés.

Időközben megérkezik az elnök is aki vezetni fogja az egész viadalt. Ennek külön emelvénye van.

Folyt. köv.

oda és hallgassátok az elmúlás, a halál szíveket megrázó halk susogásait: *Emlékezzetek meg arról, hogy mindnyájan a halálra vagytok ítélve! Gondolj a halálra! Memento mori!*

— **Halálozás.** Folyó hó 28-án hajnalban hosszas szenvedés után örök időkre lehunyt szemeit Turk József muraszombati vendéglősnek neje. Temetése általános részvét mellett vasárnap délután volt. E csapás által sújtott családapának legmélyebb részvétünket fejezzük ki.

— **Oktober 28—29-én volt öt éves évfordulója Jugoszlávia megalapításának,** függetlensége kikiáltásának és az osztrák-magyar monarchiától való elszakadásának. Ez alkalommal egész Jugoszlávia területén hálaadó istentiszteletek voltak, nagyobb helyeken ünnepi előadásokkal egybekötve. E nap egyszersmind Jugoszlávia nemzeti ünnepe is.

— **Helyreigazítás.** Lapunk 18-ki számában megjelent „Harctéri jelentés”, a szerkesztőség tudta és beleegyezése nélkül került a lapba s az ott említett, Balazsicsról szóló tréfás megjegyzések lapunk komoly nivójához egyáltalán nem illenek. Semmiesetre sem volt pedig e „harctéri jelentésnek” a célja az, hogy a csendőrség intézményéből gúnyt űzzön.

— **A M. Sobota—Ormoši vasutvonal** építése a szép időjárás folytán rendkívül gyorsan halad előre, ugyannyira, hogy a földmunkálatok már ez év folyamán készen lesznek. Sok hid és beton munka már szintén elkészült. A kostanjevici és a globetkoi hidak (Ljutamer mellett) már majdnem készen vannak. Orházakat és állomásokat is építenek már és hozzáfogtak a Murán levő vashid kiépítéséhez.

— **November hó vége felé megjelenik a „Szabadság” változatos tartalommal és a szükséges tudnivalókkal ellátott naptára.** A naptár rendkívül izléselesen lesz kiállítva, a szükséges jegyzetekkel és utmutatásokkal ellátva s ezért minden prekmurjainak kötelessége, hogy a naptárt megrendeli s ezáltal felkarolja és elősegíti a mi prekmurjei ügyünk előbbre vitelét.

— **Aranypénz Csehszlovákiában** a napokban bocsátottak forgalomba aranypénzt, mely első eset e téren a háború után Közép-Európában, mely fényes tanubizonyossága Csehszlovákia gazdagságának és ipari erejének.

— **Pénzért eladják a vörüket.** New-Yorkból jelentik: Amióta Minnesota állam Rochester városának klinikáján sikeresen végeznek vérátömlesztéssel kapcsolatos műtéteket, új kereseti ág fejlődött ki ebben a városban. Napról-napra jelentkeznek a klinikán vagyontalan emberek, akik hajlandók jó pénzért átengedni a betegnek a szükséges mennyiségű vért. Ez időszerűt ezer ilyen embert tartanak számon a klinikán, de nem mindenki alkalmas, aki jelentkeznek. Csak föltétlenül egészséges ember vért használhatják átömlesztéshez, mert a beteg ember vérével újabb betegséget vihetnének át a páciens szervezetébe. A vérüket áldozó emberek csodálatosképpen semmiféle tekintetben sem színylik meg a vérvesztést. Vannak közöttük olyanok is, akik már harmadszor adták vért és mégis kitűnő színben vannak, sőt esetleg híznak is. Hogy mennyi pénzt kapnak vérük átengedéséért, egészen attól függ, milyen anyagi helyzetben van az a beteg, akinek javára ereiket megnyitják. Az összeg azonban semmiesetre sem lehet csekély, mert eddig kizáróan csakis

nagyon jómódu emberek vetették magukat alá a vérátömlesztéses operációnak.

— **Az ördög-nátha.** Nagy fejtörést okoz az amerikai orvosoknak egy új fajta betegség, amelynek ezt az ijesztő nevet adták: devilsgríppe — ördög-nátha. Hirtelen, mint a villám, csap le az emberekre, ezek közül is csak a fiatalokra, akik még a husz éven innen vannak. Étvágytalansággal és hidegrázással kezdődik, utána fejfájás, szédülés és fuldoklás lép fel, de az egész betegség legfeljebb négy napig tart és — ami a legvigasztalóbb — sohasem halálos. A járvány főfészke Washington. Az orvosok gyógyszer alkalmazása nélkül kezelik a betegeket s arra szorítkoznak, hogy szigorú diétát irnak elő és eltiltják a nehezen emészthető eledelt és az — alkoholt.

— **Trockijnak gyomorrákja van.** Münchenből táviratozzák: Sauerbusch tanár, a rákbetegségek németországi specialistája, repülőgépen Moszkvába ment, hogy a gyomorrákos Trockijt megvizsgálja.

— **100 milliárdos bankjegy.** Berlinben tegnap 10 milliárdos márka új bankjegy került ki a prés alól. Készülnek a száz milliárdos bankjegyek is. Az öt milliárdosok készen vannak.

— **Billiárdverseny.** Legenstein Géza kávéházában hétfőn kezdetét veszi. Jelentkezni lehet legkésőbb vasárnap délig. Az érdeklődés a mérkőzés kimenetelére iránt igen nagy.

A magyar kölcsön.

BUDAPEST, október 30. Budapestben tartózkodó sir William Good, akit a népszövetség küldött ki a „Nemzeti Újság”-nak a magyar kölcsönről azt mondotta, hogy véleménye szerint Magyarország legkésőbb tavaszra megkapja a kölcsönt. A népszövetség, Ausztria mintájára, Magyarországra is ellenőrt küldene ki, akinek személye még ismeretlen.

GENF, október 30. Tegnap Sir Eric Drummond, a népszövetség főtitkára, Bukarestbe utazott, ahonnan Budapestre látogat el. Ezzel a látogatással régebbi meghívásnak felel meg.

Oroszország katonai készenléte.

Oroszországból nyugtalanító hírek érkeznek. A lengyelországi, valamint az Oroszország határállamaiban végbemenő eseményeket csak úgy, mint a németországi fejleményeket az orosz sajtó és a moszkvai kormány élénk figyelemmel kíséri. Moszkvában attól tartanak, hogy a politikai helyzetben néhány héten belül komoly komplikációk állhatnak be, ezért elhatározták, hogy minden eshetőségre felkészülnek. Francia diplomáciai helyeken bizalmasan arról értesültek, hogy Oroszországban feltűnés nélkül megerősítik a határmenti helyőrségeket. Az utolsó moszkvai jelentések szerint a szovjetkormány három évfolyamot egy hónapos fegyvergyakorlatra hívott be.

Radek a moszkvai kiállításon nagy beszédet mondott, melyben kijelentette, hogy Oroszországnak erőit készenlétben kell tartania. Szovjet-oroszország nem kívánja a háborút, de a riadóra mindig készen kell állnia.

Véres harcok Tripoliszban.

RÓMA, október 30. Az olasz csapatok Sliten mellett elkeseredett harc után elfoglalták az ellenség egy megerősített táborát, melyet mintegy ezernégy száz főnyi arab védelmezett. Az arabokat reguláris sorkatonaság is támogatta. A felkelők háromszázhetvenkét halottat vesztek. Az olasz csapatok vesztesége egy tiszt és kilenc aszkari.

Az összes finn kommunista képviselőket letartóztatják.

HELSINGFORS. A finn nemzetgyűlés a nyári szünet után ismét összeült. A nemzetgyűlés elnöke bejelentette a háznak, hogy az abói-törvényszék közölte a parlament elnökével, hogy a nemzetgyűlés összes kommunista tagjait hazaáruló ténykedésért vád alá helyezte. A törvényszék tehát úgy intézkedett, hogy az augusztusban letartóztatott kommunista képviselők továbbra is fogságban maradnak és a négy szabadlábban lévő kommunista képviselőt is letartóztatassák.

LEGUJABB

Lapzárta előtt értesített minket egy ideges és haraggal átszűrt levél útján Siftár Géza képviselő ur, hogy ő „még ma is” az S. L. S. zászlós tagja. Ezt tudomásvétel után leszögezzük azon megjegyzéssel, hogy a dologról bővebben a jövő számban fogunk írni.

FLISZÁR PÁL, órák

MURSKA SOBOTA

—: (Turk korcsma mellett). —

KAPHATÓ mindenféle óra leg-
alacsonyabb áron; órák javítása
1 évi garanciával. Tűzkövek és
villany elemek (baterija) raktára.

VESZ

Aranyat és ezüstöt

Zahvala.

Vsem tistim, ki so mi iz-
razili sožalje ob priliki izgube
moje drage žene, ki so mi na
pomoč bili v teh mukepolnih
dneh, darovateljem vencev in
vsem tistim, ki so drago pokojno
spremljali na njeno zadnjo pot,
v mojem in v imenu moje rod-
bine izrazim najvdanejšo za-
hvalo.

Josip Turk, gostilna
Murska Sobota.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejt-
etlen drága nőm elvesztése al-
kalmából részvétüket fejezték ki,
kik a megpróbáltatások e nehéz
napjaiban segítségemre voltak,
a koszoru adományozóknak s
mindazoknak, kik a drága halot-
tat utolsó útjára elkísérték, ugy-
a magam, mint pedig a család-
dom nevében leghálásabb kö-
szönetemet fejezem ki.

Turk József, vendéglős
Murska Sobota.

Pénz-árfolyamok.

ZÜRICH:

november 2.

október 19.

100 jugoszláv dinár	6.60 ^{3/4}	svájci frank	6.50	svájci frank
100 magyar korona	0.0305	"	0.0305	"
100 osztrák korona	0.0078 ^{3/4}	"	0.0078 ^{3/4}	"
100 cseh korona	16.60	"	16.60	"
100 német márka	"	"	"	"
100 olasz lira	24.95	"	24.95	"
100 dollár	561.25	"	561.25	"

ZÁGRAB:

100 magyar korona	44	dinár	44	dinár
100 osztrák korona	0.12125	"	0.1190	"
1 cseh korona	2.5175	"	2.50	"
100,000.000 német márka	"	"	1—2	"
1 olasz lira	3.85	"	3.75	"
1 dollár	84 ^{1/4}	"	83	"
100 svájci frank	15.20	"	15.—	"

BUDAPEST:

1 dinár	220.—	magyar korona	220.—	magyar korona
100 osztrák korona	2.75	"	2.75	"
1 dollár	20.000	"	20.000	"

BÉCS:

1 dinár	850.—	osztrák korona	850.—	osztrák kor.
100 magyar korona	3.82—	"	3.82—	"
1 dollár	71000—	"	71000—	"

KÖZGAZDASÁG.

A ragadós száj- és körömfájás.

Írta: Nemes Miklós, állatorvos,
Murska Sobotán.

A szalmatörök a legjobb termelő helye a légy lárváinak, de a trágyadombot is kedvelik. Aki istállójából a legyeket ki akarja irtani, forduljon hozzám. Annak leírása nehézségbe ütközik, az udvar helyi viszonyaitól függ.

Nemcsak a ragadós száj- és körömfájást, hanem egyéb betegségeket is szállítanak ezek a legyek. Így a trypanozómás betegségeket, a lépfenét stb.-it, de vegyes fertőzést is okozhatnak: gyuladással duzzanatok képződését, szörkíhullást, izületek duzzadását, a bőrnek megrepedését. Embereken ilyen bajok ritkábban észleltek.

A száj- és körömfájás a vadállatok között elég ritka. Ez valószínűleg összefügg azzal, hogy a stomoxys főleg az istállóban tartózkodik, csak a nagyon meleg évszakokban kerül ki a szabadba.

A szurási fertőzés úgy történik, hogy a légy a fertőzött fulánkját a bőrre szurja, azután a sebbe ereszi a nyálát, amely mintegy kimossa a fulánkban maradt fertőzött vért; csak azután kezd a vérszívást. Igen fokozza a veszélyt az, hogy a legyek számtalan próbázással keresik a nekik legalkalmasabb, legvérdusabb helyet. Ha egyik szurási oltás nem sikerül, a másik biztosan eredményesen fertőz.

A betegség tünetei ismeretesek: A közérzetlet zavarával, közepes lázzal, gyengébb étvágygal egybekötött nyálzás, cuppogás, görcszerű szájelzáródás, érzékenyen gyuladt, meleg és vörös szájnyalkahártya teszi felismerhetővé a ragadást, melyhez 3 napon belül a szájban, a körömök között, a lágy és vékony bőrön, a tögyön tojás nagyságú növekedés, a tögyön tojás nagyságú hólyagok keletkeznek. E hólyagok tartalma 24 órán belül zavaros lesz és kifolyik. A hámtól fosztott felületen, nedves, fájdalmas sebek hamar hámosodnak. Nem ritka a genyesedés, fekélyesedés. Ilyenkor a gyógyulás hegesedés útján történik, amely heg sokáig látható. A betegség lefolyása 1-3 hétig is eltarthat. Néha veszélyessé lesz a baj, ha komplikációk csatlakoznak: gége-, hörgő-, tüdőgyulladás, szarv- és körömlévalás, elvevélés, tályog képződés, geny- és evverés nem ritka. Utólagosan csatlakozó betegségek: bőrkírtések, szörváltási zavarok, keheesség, nyenge tejelés, lesóványodás.

Néhol a „rosszindulatú száj- és körömfájás” sem ritka, amely 5-7-dik napon hirtelen elpusztítja az állatot, máskor nagy elesettséggel, lázzal, szorulással, fülodkálással, bögéssel egybekötve oltja az életet.

Azon legyünk:

1. hogy ezt a betegséget távol tartsuk a hasított körmű állatainktól,
2. hogy erősítsük hasított körmű állatainkat (szarvasmarha, juh, kecske, sertés), hogy azon esetben, ha mégis fertőződnek az állataink, hogy azok könnyebben essenek át a betegségen.

Ezzel az igavonási használhatóságukban, a hus- és tejvesztésükben kisebb kár éri a gazdát.

Ennek elérésére kerüljük a fertőzött házakat. Ha valahonnan haza érkezünk (pld. korcsmából, ahol sok fertőzött kezű emberekkel kezelt fogtunk, a korcsma kiilleszt megfogtuk stb.), mossuk meg kezünket és cipő talpukat szappannal és meleg vízzel. A vizet otthon levő készítsé a mosáshoz.

A mosóvizet ne öntsük az udvarra, hanem a trágyába 20 cm. mélyen.

Senkit se bocsássunk az istállóinkba, mielőtt talpát, kezét meg nem mosta. A kilacseket tartsuk tisztán, naponta mossuk meg őket.

Hogy az állatok könnyebben essenek át a bajon, oltassuk be őket. Már akkor, ha a ragadós betegség a szomszéd faluban jelentkezik.

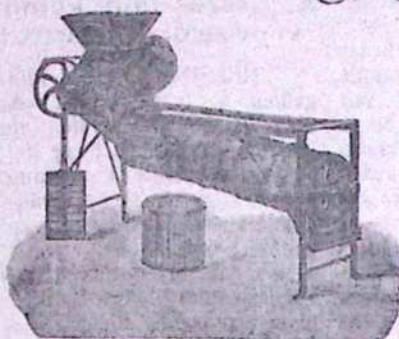
Ezt az oltást nem szabad össze- téveszteni a mesterséges fertőzéssel, a melynek az a célja, hogy az állatok

mind egyszerre betegedjenek meg, hogy a ragály miatti zárlat minél előbb oldható legyen.

Ha a gazdák ezt az erősítő oltást kívánják, írja össze az egyik gazda az oltandó állatok számát, a tulajdonosok nevét, házszámát. Az oltóanyagot a jegyzékbe vett állatmennyiségnek megfelelően megrendelem és azonnal ki- szálllok a községbe oltani.

(Folyt. köv.)

Gazdasági gépek.

olcsón
kaphatók **HARTNER** cégnél
M. SOBOTA.

Részletfizetésre is kaphatók!

Vetőgépek
Trieurók
Szecskavágók
Répavágók
Darálómalmok
stb.

Megjelenik a

SZABADSÁG

1924.

NAPTÁRA

A NAPTÁRBA HIRDETÉSEKET
FELVESZ A KIADÓHIVATAL.

A HIRDETÉSEK DIJAI:
EGÉSZ OLDAL 220 D., FÉL
125.— D., NEGYED 70.— D.,
NYOLCADOLDAL 40.— DINÁR.

SZÁLLITOK
TELJES

malomberendezéseket

egy-egy malomgépeket, alkatrészeket és üzemgépeket, fel-
vonókat, közlőműveket legmodernebb kivitelben.

ELVÁLLALOM: malmok átalakítását és átszerelését,
bármilyen üzemgépek javítását, átalakítását és
felszerelését, teljes garancia mellett.

TOVABBA **LENKEV MENYHÉRT** malomépíté-
szete és gép-
gyára,

Budapest, VII., Thököly-ut 133 szám.

Allgemeine Maschinenbau-Anstalt

Ges. m. b. H.

Wien, VI., Lerchenfelderstrasse Nr. 115. Telefon 37105.

Malomépítő-osztálya

szállít és berendez
mindenfélét és minden nagyságu malmokat. — Minden egyes
—: szállítás egy-egy ajánlólevél. — Győződjék meg erről. —

Johann W. Kachlik

ELVÁLLALJA MINDENFÉLE ÁRUKNAK
SZÁLLÍTÁSÁT, VÁMKEZELÉSÉT ÉS
ELRAKTÁROZÁSÁT.

Wien, I. Annengasse 7.
SÜRGÖNYCIM
TSANSKACHLIK WIEN.
TELEF. HIVOSZÁM 1548

Palma

Ne az olcsó árra,
hanem a minőségre

Ügyeljen, ha gummisarkot vásárol!

Kérje cipészétől kifejezetten a valódi
„Palma” kausuk sarkot és kausuk talpat

Cipész mesterek!

Tisztelettel értesítem, hogy M.
Sobota Lendavska cesta 23. sz.
alatt egy új cipőfelsőrészt
készítő műhelyt nyitottam.
Elvállalok e szakmába tartozó bár-
milyen egyszerű és különleges mun-
kát, melyet szakszerűen készítek.

Maradok szaktársai üdvözléssel

MATUS ALAJOS
cipész-mester.

Boroshordók

tejesen jó állapotban
keményfából 3 től 4 koronáig
puhafából 150 től 250 K-ig
kaphatók

Hartner M. Sobota.

A. KIRÁLY

kalap, lehérmű és rövidáru kereskedés.

Párisi és bécsi kalap-modellek
nagy választékban állandóan rak-
táron. Mindennemű kalap alakítá-
sok elvállaltatnak. Női fehérmű,
függönyök, blúzok, harisnyák, ba-
ba kötött garnitúrák stb. sb. leg-
olcsóbb beszerzési forrása.

MURSKA SOBOTA
FÖTÉR BERGER-FÉLE HÁZ

HIRDESSEN

a
Szabadság-
ban, mert hirde-
tései eredmén-
nyekkel járnak.